

SLOVENSKI TISK

V Ljubljani, dne 30. aprila 1930. — Številka 10.

LEPA KNJIGA

B. BORKO

Pesnik in esejist Paul Valéry je v svojem pozizkusu »O dveh vrlinah knjige« razdelil knjige v dve skupini: prvo, ki učinkuje na nas po vrstah, in drugo, ki učinkuje po straneh. Prva skupina je namenjena štivu, zato je poglobitna vrлина take knjige to, da ima jasni videz. Merimo jo zgolj z optičnim čutom, ki hoče, da bodi kar najbolj čitljiva. Druga vrsta knjige noče biti samo predmet našega optičnega organa, marveč iščemo na nji tudi estetskih užitkov. Njena značilnost ni samo jasnost vrste, marveč v še večji meri ubranost in slikovitost strani. Valéry pravi: »Stran je slika, ki daje vtisk neke celote, nekakega bloka ali sestave blokov in plasti, neke barvne lise, ki ima bolj ali manj posrečeno obliko in jakost. Tu ne beremo več besede za besedo, marveč premerimo s pogledom vso stran; tak način gledanja nam dopušča, da postavimo knjigotiskarstvo ob bok arhitekturi, prav tako kot pri knjigah za štivo mislimo na glasbo in na vse umetnosti, ki potekajo v času.»

Dalje pravi Valéry v svojem eseju: »Obe vrsti gledanja sta nezavisni med seboj. Besedilo, ki ga gledamo in besedilo, ki ga čitamo, sta dve docela ločeni reči, kajti obema ne moremo hkrati posvetiti vse svoje pozornosti.»

Zanimivo je, kako Valéry, ta tenkočutni esteti in klasicistični pesnik čisto modernega občutja, hkrati pa velik knjigoljub (njegove zbirke so prej izhajale samo v izbranih bibliofilskih izdajah), presoja tipografsko veščino in umetnost.

Ce gre samo za to, da se čim bolj olajša čitanje, pravi Valéry, tedaj tiskarju ni treba umetnika; zahteve čitljivosti se lahko določijo trdno in splošnoveljavno. Izkušnja in analiza popol-

noma zadostujeta, če hočemo določiti, kaj morajo storiti črkolivec, stavec in tiskar, da dobe jasno in razločno tiskarsko sliko. Ko pa se tiskar zavé mnogoterih možnosti, ki mu jih daje njegovo rokodelstvo, bo takoj občutil dolžnost, da pokaže umetnika v sebi, zakaj umetnik je po svojem bistvu »tisti, ki izbira«: število možnosti mu velevala, da naj voli med njimi. Vsaka naloga, ki se da rešiti na več načinov, ne zgolj na enega, pričakuje umetnika; često, kajpa, zaman.

»Tiskarski umetnik stoji pred svojo nalogo v enakem kompleksnem položaju, kakor arhitekt, ki si prizadeva, da praktično uporabnost stavbe spravi v sklad z nje obliko. Tudi pesnikova usoda je taka, da skuša izravnati vsebino in obliko, misel in besedo. Vtisk nujnosti, ki bi moral nastati po vsakem srečno dovršenem delu, se da doseči samo s prosto izbero. To velja za vse umetnosti, ki so prav radi tega umetnosti. Dokončne harmonije vseh različnih, med seboj nezavisnih činiteljev, ki jih moraš združiti v enoto, pa ne boš nikdar dosegel na predpisan ali avtomatičen način, marveč samo s čudežem in s tem, da se potrudiš; čudež in stremljenje se morata prosto izživljati.»

Valéry sklepa svoj esej tako-le: »Lepa knjiga je v prvi vrsti dovršen »čitalni stroj«, ki deluje pod pogoji, kateri so dokaj natančno v skladu z zakoni in metodami fiziološke optike; obenem pa je umetnina, stvar, toda stvar, ki ima neko osebnostno nadarjenost, ki očituje sledove individualnega nagnjenja in v kateri čutiš žlahtno stremljenje po srečni in prostovoljni ubranosti. Piščev duh se opazuje v ogledalu, ki mu ga daje tiskarski stroj. Če se tisk in papir ujemata, če

je stavek skrben in stran ubrano zlita in če je naposled tisk posrečen, tedaj mu postaneta njegov jezik in slog docela nov doživljaj. Čuti sramoto in ponos, saj vidi, da mu je bila izkazana čast, ki mu nemara niti ne gre. Misli, da čuje glas, ki izgovarja njegove besede in vsako posamezno posebej poudarja, in ta glas je mnogo jasnejši in trdnejši od njegovega in nepomirljivo čistejši. Vse zmerno, nemočno, samovoljno, neelegantno je premagano, preglasovano. Biti krasno tiskan: kako visok in kako strašen sodni dan za pisatelja!»

Valéryjev esej je bil prav primeren, da ga je izdajatelj in urednik berlinske *«Die literarische Welt»* postavil na čelo številke, ki jo je posvetil vprašanju lepe knjige (št. 12. z dne 21. marca 1930.). V tej številki je najzanimivejša anketa med nekaterimi nemškimi pisatelji o vprašanju: «Ali se vam vidi važna dobra oprema vaših knjig?» Navedimo iz nje nekaj značilnih odgovorov:

Thomas Mann ima veselje s svojimi knjigami, če mu jih založnik okusno in solidno opremi. Jakobu Wassermannu ni vseeno, kako je njegova knjiga opremljena, vendar meni, da tako zvana lepa oprema ovira razširjenje in splošen učinek knjige. Julius Meier-Gräfe je v načelu za spodoben tisk, vendar mu ni prav, če je zbog tega knjiga draga; v tem primeru ima rajši slab tisk in papir. «Drage knjige delajo pisca siromašnega, pa tudi založnik ne obogati; kako pa je z občinstvom, ni treba niti poudarjati.» Bruno Frank: «Čist, preprost kozarec za vino, več pravi pivec ne zahteva. Jasen, razločen tisk, papir, ki ne postane grd, platnice, ki ohranijo svojo obliko: preko tega mi niso nikdar segale želje. Knjiga bodi kot predmet fizično prijetna, najbolje pa je, če se čitatelj te fizične prijetnosti niti ne zavede.» Theodor Däubler meni, da se v Nemčiji polaga prevelika važnost na knjižno opremo. Albrecht Schaeffer: «Klavrno opremljena knjiga, ki jo čita deset dijakov ali bančnih uradnikov, ker si jo lahko nabavijo, mi je ljubša od sijajno opremljene, ki je nihče ne čita, ali pa samo ‚gospa pl. Pollak‘.» Heinrich Eduard Jacob: «Vsekakor se mi vidi važno, da se moje knjige lepo natisnejo in opremijo; ker sem jih skrbno spisal, je ta želja umljiva.»

Friedrich Schnack: «Dobra oprema mojih knjig se mi vidi važna. Vsak pisec se veseli, če je njegova knjiga izdana v lepi obleki.»

Nekaj teh odgovorov, ki smo jih navedli obenem z mislimi iz Valéryjevega eseja, pričuje, da odnos navdušenega pisca do oblike njegove knjige v bistvu ni drugačen od odnosa, ki ga ima knjigoljub do lepe knjige. Če imej knjiga zgolj nekaj agitatoričen ali pa čisto praktičen pomen, če je nje vpliv časovno že v naprej omejen, ako je namenjena najširši množici, kakor časnik, tedaj ji dajmo s preprostim materialom in z manjšimi stroški samo prvo vrlo, ki jo zahteva Valéry od knjige: jasen videz, čitljivost. Taka knjiga ni namenjena za knjižne police in tudi ne za vezavo.

Valéryjevi rojaki smatrajo, da naj prehodi sleherna nova knjiga to pot, ki je nekam podobna knjižnim vicam: tu se očisti, tu pokaže, ali je zrela za knjižnice, oziroma, kakor je ob neki priliki zapisal Willy Haas, da ti postane «priležnica ali celo zakonska žena». Tako izdajajo Francozi za standardno ceno 12 frankov knjige na slabem papirju in površnem tisku, ki dosežajo ogromne naklade. Velik del takih izdaj pa doživlja usodo časnikov, ker njihov papir postane prej ali slej grd. Za tako založniško prakso govori zlasti interes velikega razširjenja ob nizki ceni, kar je v prid avtorju in založniku; če se knjiga količkaj obnese, se natisnejo nove izdaje kar s stereotipiranimi matricami. Tako postopanje s knjigo je nemara prospešno pri velikem narodu, ki mu ni težko, izbirati kupecv knjig po različnih opremljenostih in kjer se knjiga, ki je imela večji uspeh, že v nekaj letih po izidu izdaja v raznih, tudi bibliofilskih oblikah. Že Nemci pa so v tem oziru, kakor nam pričujejo zgoraj navedene izjave, bolj občutljivi. Celo povprečno občinstvo, ki se pri Francozih zadovoljuje s slabo opremljeno knjigo, zahteva pri Nemcih vsaj spodobno, če ne že lepo knjigo. Zato so Nemci v zadnjih letih dosegli v nizki ceni, združeni z lepo opremo, rekord v vsem založništvu celinske Evrope (opozarjam samo na Knaurjeve izdaje).

Pisatelj, ki mu ni do opreme njegove knjige, je po svojem tipu bolj časnikar, agitator, trgovec, tovarnar, nego esteta in umetnik. Čitatelj, ki se zadovoljuje s sleherno, še tako slabo

knjižno opremo, je bolj učenec in izkoriščevalec knjige, nego njen ljubitelj. Grda knjiga je lahko po vsebini lepa, toda imetnik grde knjige ni v iskrenem odnosu do svoje knjige; manjka mu spoštovanje do nje, nima intimnega čuta, ljubezni. Tak čitatelj je čmrlj, ki se pomudi na cvetu in sfrči. Valéry ima prav, ko pravi, da lepo natisnjene besede zvene pisatelju z drugačnim glasom in ga kličejo na večjo odgovornost. To psihološko dejstvo bo marsikdo potrdil iz lastne izkušnje. Vsak knjigoljub pa bo takisto rad priznal, da se mu vsebina lepo opremljene knjige bolje in trajneje vtisne v spomin, nego vsebina nemarno potiskanega papirnega svežnja. Ni namreč vseeno, ali nam neki predmet vzbuja večstransko ugodje, ali pa le enosmerno. Pri lepi knjigi učinkuje na nas, čeprav ne sočasno, več činiteljev nego pri knjigi z nemarno vnanostjo. Tudi ista telesna hrana se razločuje po tem, kako je prirejena in kako servirana; nje hranivost zavisi do neke mere od teka, t. j. fizične in psihološke dispozicije, ki ti jo vzbudi pogled na njeno vnanost. Ta primera je nemara

malce robata, a je točna: knjigoljubi so gurmani, Pierre Dominique jih je primerjal celo z doni Juani. Vsekakor so to ljudje, ki imajo pri duševnih užitkih tudi neko potrebo ž njimi ubranih telesnih užitkov, in nikdar jim ni telesni užitek tako zelo fizičen, da ne bi zaznavali njegovih globokih tonov v klaviaturi svoje duševnosti.

Po vsem tem je lepa knjiga predmet, ki ima širši in večji odzvok nego nelepa knjiga, zato tudi po svojem vplivu, ki ga ima lahko na družbo, ni tako brezpomembna, kakor se zdi ljudem, ki gledajo na knjigo zgolj utilitaristično. Nemara je res, da tiči za lepo knjigo individualistično načelo, da torej lepa knjiga ni plod vere v neko splošno, sirovo enakost, marveč izraz osebnosti in različnih okusov. Toda prav to jo varuje pred kratkotrajnostjo, kateri so zapisane njene tovarišice iz brezlične množice, ki so nam le sredstvo, da trenutno nasitimo svojo zvedavost, tudi da se zabavamo z njimi, ali da, kolikor se dá, oberemo njihov cvet in sad in jih potem vržemo na gnojišče potiskanega papirja.

ŠEST RESNIC O TUJKAH

A. S O V R Ě

«Znana je zgodbica», čitatelj v omenjenem članku, «ko nekdo vpraša svojega prijatelja, kaj je to: »kompaktno«. Namesto da bi mu ustno pojasnil, začne prijatelj na čuden način govoriti z rokami.» Kaj dokazuje zgodbica? Prvič, da je vse res, kar smo povedali o meglenosti in izpreminjivosti tujk, da so torej le-té za točno izražanje nespособne, drugič, da je rabil prijatelj besedo iz gole lagodnosti, ne da bi se bil kdaj potrudil, poiskati zanjo ustrezajočih domačih izrazov. «Kompakten» ne pomeni samo »trden» in »jedrovit», kakor prevaja po članku Duden, temveč predvsem »gmôten», pa tudi čvrst, zbit, zgneten, sovisen, jedrn in še kaj, kakor je pač v vsakokratni miselni zvezi potreba. Vsi ti izrazi so izvzemši »sovisen» v primeri z brezkrvnim tujim mešičkom pravi korenjaki, zdravi, rdečelični gnjeci, ki življenje kar žari iz njih. In da slovenščina ne pozna izraza za »imponirati»? Ta bi bila lepa! Komur je Breznikov prevod »ugajati» ali »spoštovati» premalo, ima še izraze občudovati, sapo zapreti, ugnati itd. Ali »diskreten»? Članek zahteva, da mu kdo »kratko in jasno, brez ovinkov» povej, kaj beseda pomeni. Ob tem pa sam navaja kratko in jasno in brez ovinkov tri izraze iz Janežiča: da bo jas-

nost in brezovinnost še večja, pridenem njegovemu »preudarnemu», »razbornemu», »molčljivemu» še »skromno, obzirno, rahlo, nežno, komaj opazljivo»; število bi se dalo povečati še za kakih osem do deset izrazov. »Res je,» me zavrača članek, »beseda pomeni vse to, kar si naštel, in še več, toda predvsem označuje to, kar razumemo pod »diskretno», namreč — »diskretno»: To je mlačva prazne slame in priznavanje lastne nemoči, ne pa nedovoljnosti jezika. Jaz pod »diskretno» ne razumem »diskretno», marveč to, kar sem zgoraj napovedal, in natanko vem, da bi bil vsak moj stavek, v katerem bi rabil namesto tujke tega ali onega omenjenih izrazov, na svojem mestu povsem točen in vsakomur jase. »Diskreten» pa ničesar natančno ne pove, ker je pač znamka za vse. Članek vprašuje nadalje, kaj pomenijo besede devotno, frivolno, subalterno, delikatno, skurilno, groteskno, ironično, kaj je »exlibris» in ali je potiti se isto kakor transpirirati. Prvi štirje izrazi sodijo tja, kamor »kolosalen» ali »faktičen», in torej ni treba, da bi izgubljal besede o njih; »skurilen» je burkast, smešen, norčav, pavluhas, tudi nagajiv in podobno; »grotesken» pomeni čuden, skremžen, skodreán, zvežen, spačen, čudno-

lik, sami točni in jasni izrazi; «ironičen» meni ni tujka, dasiprav imam v slovenščini več besed, ki jo dobro nadomestujejo, n.pr. podsmehljiv, bolj ali manj dobrohotno zloben, bolj ali manj ujedljiv, porogljiv itd. Kaj pa «exlibris»? Če ne maraš označiti s samim podpisom, da je knjiga tvoja last — to je najpreprostejši exlibris — greš k umetniku, slikarju ali grafiku, pa si naročiš učinkovito, umetnostno pomembno «knjižnično ali knjižno znamko, oziroma ločnico». S tem si natančno označil pravi, dejanski, otipljivi predmet, ki ga utegneš na knjigo nalepiti in postaviti vanj svoje ime: «exlibris» te predmetnosti ne kaže, ampak je samo nadpis (kakor slovensko «last» ali «lastnik»), ki ga «exlibris», bolje «knjižna ločnica», nosi. In «transpirirati»? Ko bi bil zloben, bi dejal, da se poti ali znoji kmet ob plužnah, transpirira pa gospod ob pečeni rački in steklenici rulandca. Saj v osebi in družabnem staležu je menda ves razloček, v «procesu» samem in njegovih učinkih ga ni; podobno, kajne, kakor pri tatu in kleptomanu: če izmakne do smrti izstradan siromak, ki ga tepe življenje z bičem in škorpijoni, peku žemljo iz košare, je tat in gre v zapor, če pa ukrade bogato nališpano žensko bitje trgovcu namotek dragocenih čipek, trpi «na kleptomaniji» in gre v sanatorij. Sicer pa «transpiriranje» ne pomeni samo znojenja, temveč tudi izpuhtevanje in raznorodno zaudarjanje; v slovenščini torej zopet sami polni in zajemljivi izrazi, tujka pa medel vzorec brez življenja. Komur je «transpiriranje» bolj izrazito in točno kot potenje ali izpuhtevanje, naj gre opolnoči v vojašnico in stopi s službujočim častnikom v dve sobi, kjer spi, recimo, po petdeset mož, v eni takšni, ki izpuhtevajo, v drugi takšni, ki «transpirirajo», pa naj mi pové, kakšno razliko je našel. Seveda mora biti moštvo kolikor moči istorodno; kajti vsakdo, ki je imel n. pr. v vojni priliko spoznavati pripadnike raznih armad, natančno vé, da izpuhteva korakajoča stotnija Rusov povsem drugačen «vonj» kakor stotnija Nemcev ali Italijanov, Francozov ali črncev. Teh «vonjavih odtenkov» pa tudi vseobči izraz «transpiriranja» ne vsebuje, prav kakor «potenje» ne; za njih označevanje je treba posebnih izrazovnih sredstev.

Končno še nekaj besed o tujkah, ki so se tudi med preprostim ljudstvom že popolnoma udomačile. Na izraze za mero in tehtnico le-tu niti ne mislim ne in jih ne kanim izpodkopavati; saj so vsi do zadnjega neutrpní, nenadomestljivi in že povsem naši. Druga je z mnogimi vojaško strokovnimi, pravnimi, zemljiškoknjižnimi, zdravstvenimi, glasbenimi in drugimi takimi označbami. Med njimi, zlasti pa med vojaškimi, ki jih pozna preprosti človek menda največ, je prav mnogo takih, ki imamo zanje dobre svoje izraze. Če so le-ti ljudstvu manj razumljivi kakor ustrezajoče tujke, to tujkam še ne daje večje pravice do življenja, kakor jo imajo domače besede: na knjigi in šoli

je, da jih polagoma izpodrine. Nepotrebni so izrazi regiment, kompanija, kaprol, kanonir, tambur, rekrut, patrula, tren, montura in drugi taki, nenadomestljivi pa major, general, karabinka, bajonet in podobni. Nikaka nesreča ni, če govori kmet o instanci, paragrafu, registru, katastru, za eksekutorja, advokata, parcelo, intabuliranje, sekvester, interes, tarifo ter podobno pa naj se le nauči slovenskih označeb. Primarij, recept, operirati in še kaj naj ostane, apotekar, dohtar, medicina pa naj se tudi na kmetih umakne lekarnarju, zdravniku in zdavilu. Harmonika in klarinet (pri nas pravijo «klnét») bosta slej ko prej pela, flavta in pozavna pa naj umolknetá, da bo slišati svirél in trobljo. Tudi tu je potemtakem treba razločevati ne gledé na to, ali so besede v ljudstvu že udomačene ali ne. Sicer pa prikraja tako zvana ljudska etimologija marsikatero tujko, ki ji ne razume pomena, čisto po svoje, da omenim le znani «obril» iz «april», «lukamatija» iz «lokomotiva», dalje «motovil(o)» iz «avtomobil», «trepetikelj» iz «perpendikelj» (v moji domači vasi), «dragetinsko» meso iz «argentinsko» meso (izraz, ki ga je slišala na trgu po pripovedi mojega učitelja, gosp. nadzornika Westra, če se prav spominjam, njegova mati; beseda «argentinski» ljudem ni ničesar pomenila, pač pa «dragetinski», saj so uvažali pred pet in dvajsetimi leti iz Argentine meso k nam, ker je bilo poceni, domače pa razmeroma drago).

Pri kraju sem. Skušal sem v površnem obrisu naznačiti svoje naziranje o tujkah, o njihovi vrednosti in nevrednosti, o njihovi pogosti škodljivosti in nadomestljivosti, pa tudi, čeprav le bolj redki neutrpnosti. Nepristranski presojevalec, mislim, ne more trditi, da bi bilo moje «puristovstvo» pregnano; saj se kolikor toliko ravnám po Horatijevem ravnilu, češ, «est modus in rebus, sunt certi denique fines». Ne torej trebljenje po vsaki ceni, ker bi utegnil s takim nepremišljenim puljenjem izrvati tudi marsikako zdravo rastlinico, ki bi jo bilo — vsaj začasno — škoda žrtvovati. Po veliki večini pa vendarle sodim, da je tujka plevel, ki ga je treba neumorno pleti, če nočemo, da nam jezik ob njenem prebohotnem razraščanju polagoma okržljavi. Vem, da premnogim to moje naziranje ni všeč — razlogi so osebni in stvarni —, vem pa tudi, da je nekaterim le zbudilo pomisleke proti prepogostemu tujkarjenju v besedi in pismu ter jih privedlo do kritičnega nadzorovanja samih sebe in pretehtavanja, je li ta in ona tujka upravičena ali ne. In to je dovolj. Kdor čuti v sebi tisto, rekel bi, mistično razmerje do slovenske besede, kakršno čutim jaz, ki vidim v njej živo bitje z živo dušo, prav v smislu Platonovih idej, obdarjeno s skrivnostnimi močmi, kdor tako čuti, pravim, bo mojemu naziranju v splošnem pritrdil, dasi se v poedinostih nemara ne strinja.

SLOVENSKA BIBLIOGRAFIJA SESTAVIL J. SLEBINGER ZA LETO 1929

430. **Lindtner Henrik:** Nova Ljubljana. 1. Gospodarski in finančni problem mestne občinske uprave. 2. Stanovanjski problem. V Ljubljani. Samozaložba. Natisnila Narodna tiskarna. 1929. 8°. 40 str.
431. **Ljubljenci, Moji.** Založil L. Schwentner, Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) 8°. 8 str. slik z besedilom za mladino.
432. **Lončar Dragotin:** Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo gibanje.
Uratnik Filip: Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije. Izdala in založila Cankarjeva družba. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru. 1929. 8°. 100 str.
433. **Maeterlinck Maurice:** Življenje čebel. Po M. Maeterlinckovi knjigi «La vie des abeilles» priredil Jos. Wester. V Ljubljani. Izdala Kmetijska matica. Natisnili J. Blasnika nasl. 1929. 8°. X+101 str.
434. **Maister Rudolf:** Kitica mojih. Maribor. Tiskovna založba, Tiskala Mariborska tiskarna. 1929. 8°. 80 str.
435. **Malčkom, Našim.** Založil L. Schwentner, Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) M. 8°. 2 zvezka po 4 str. slik z verzi za mladino.
436. **Mati** vzgojiteljica. Vodilne misli krščanskega vzgojeslovja. Priredila učiteljica. (Anica Lebar.) Tretja, predelana izdaja. V Ljubljani. Založila uprava deklškega lista «Vigred». Tiskala Jugoslovanska tiskarna. 1929. 8°. 104 str.
437. **Matica, Glasbena** v Ljubljani. Program za francosko turnejo s slovenskim in francoskim besedilom. Delniška tiskarna, d. d. (1929.) M. 8°. 32 str. s slikami v bakrotisku.
438. **Mohor Anton:** Zbirka pesmi. Samozaložba. Tisk Ljudske tiskarne, Maribor. (1929.) 16°. 112 str.
439. **Molitve.** Priredil Alfonz Klemenčič, O. Teut. V Ljubljani. Založil jih je konzorcij «Križa». Tiskali J. Blasnika nasl., d. d., Univerzitetna tiskarna. 1929. 16°. 61 str.
440. **Napoleon** in Ilirija. Izdal odbor za proslavo 120letnice Ilirije oživiljene. Natisnila Delniška tiskarna v Ljubljani. 1929. M. 4°. 36 str. in 3 l. slik v bakrotisku.
441. **Napotnik Ivan:** Brzjav in telefon v dveh delih. Morsejev brzjav; gradnja brzjav-nih vodov in kabelski brzjav. Telefon; Baudot-ov, daljnočrkotisni, strojni in brez-žični brzjav. S 116 slikami. I. del. Pri-ročno navodilo za Morsejevo brzjavljanje; gradnja brzjav-nih vodov in kabelski brzo-jav. S 43 slikami. V Ljubljani. Natisnila tiskarna «Merkur». 1929. V. 8°. 80 str. in z avtorjevo sliko.
442. **Navodila** za poslovanje s pošto hranilnico kraljevine Jugoslavije. Brezplačna službena izdaja. Tiskarna oblastne pošto-telegrafske uprave v Ljubljani. 1929. 8°. 20 str.
443. **Opeka Mihael:** Jagnje božje. Dvanajst govorov o daritvi svete maše. V stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani govoril. V Ljubljani. Založila prodajalna K. D. H. Ničman. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 1929. 8°. 110 str.
444. **Pirc Ivo:** Prva pomoč v nezgodah. Peta izdaja. Za splošno in praktično porabo sestavil. Ljubljana. Tiskarna Slovenija. (1929.) 12×9 cm. 40 str.
445. **Pismo, Sveto,** novega zakona. Drugi del: Apostolski listi in razodetje. Po naročilu dr. Antona Bonaventure Jegliča, ljubljanskega škofa, priredili dr. Fr. Jerè, dr. Gr. Pečjak, dr. A. Snoj. Ljubljana. Izdala Bogoslovna akademija. Knjiga 9. Založilo Kato-liško tiskovno društvo. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 1929. 8°. XVI+349 str.
446. **Po veliki skupščini** «Slovenske straže» v Ljubljani. (1. junija 1929.) Jugoslovanska tiskarna. V. 8°. 4 str.
447. **Podržaj Stanko, D. J.:** Pod Himalajo. Ob ustanavljanju jugoslovanske misijonske pokrajine Družbe Jezusove v Bengaliji. Ljubljana. Izdal Glasnik presv. Srca Jezusovega. Tiskala Jugoslovanska tiskarna. (1929.) 8°. 108 str. s slikami in z zemljevidom ozemlja zapadno-bengalskega misijona.
448. **Pogoji VI.** tekmovalnega streljanja S. L. D. dne 19. in 20. maja 1929. Izdalo in založilo Slovensko lovsko društvo v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. 8 str. tiskarna d. d. 1929. 16°. 11 str.
449. **Poljanec Leopold:** Prirodopis živalstva za višje razrede srednjih šol. Druga, predelana izdaja. 370 slik in 1 zemljevid o zemljepisni razširjenosti živali. Perorise izvršil P o l j a n e c Jožef, strokovni učitelj na deški meščanski šoli v Mariboru. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. 1929. 8°. 271 str.
450. **Poročilo** o sestanku za ureditev katoliške akcije. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. (1929.) 4°. 11 str.
451. **Poročilo** o 30letnici Društva učiteljic v Ljubljani. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. 8°. 28 str.
452. **Poslanstvo** in pota Krekove mladine. Izdala centrala Krekovih družin. V Ljubljani. Za-

- ložila Delavska založba, r. z. z. o. z. Tiskali J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna d. d. 1929. 16°. 57 str.
453. **Pravila** Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije in Organizacijski statut njega ljubljanske sekcije. V Ljubljani. Založil Avtomobilski klub. Natisnila tiskarna Merkur. 1929. 8°. 47 str.
454. **Pravila** jugoslovanskih tekstilnih tvornic Mautner d. d. Tiskarna Merkur, trg.-ind. d. d. v Ljubljani. (1929.) 8°. 28 str.
455. **Pravila** Kmetijske družbe v Ljubljani. Založila Kmetijska družba. Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. 1929. V. 8°. 16 str.
456. **Pravila** Osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani. Tiskarna «Slovenija». 1929. M. 8°. 16 str.
457. **Pravila** Slovenskega rudarskega podpornega društva «Prostost» — Liévin (P-de C) — (1929.) M. 8°. 16 str.
458. **Pravila** Zadruga mesarjev in prekaževalcev za ljubljansko okolico in sodni okraj Višnjo goro s sedežem v Ljubljani. (B. k. t. in l.) (1929.) M. 8°. 40 str.
459. **Pravilnik** glede kolonij za dojenčice in male otroke. Založil Higijenski zavod kraljevine Jugoslavije v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna d. d. 1929. 16°. 11 str.
460. **Pravilnik** in poslovnik podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo. V Ljubljani. Učiteljska tiskarna. 1929. 8°. 4 str.
461. **Pravilnik** Mestne delavske zavarovalnice v Ljubljani. (B. k. t. in l.) (1929.) M. 8°. 23 str.
462. **Pravilnik** o nagradah za dela pooblaščenih inženjerjev in arhitektov. V Ljubljani. Založila Ljubljanska inženjerska komora. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. 1929. 8°. 22 str.
463. **Pravilnik** o sprejemnih radioaparatih z navodili in pojasnili. V Ljubljani. Tiskarna «Slovenija». 1929. 16°. 26 str. in oglasi.
464. **Pravilnik** za upravo penzijskega fonda Advokatske komore v Ljubljani. (B. k., t. in l.) (1929.) M. 8°. 14 str.
465. **Pravilnika**; o delu računovodstvenih odsekov pri ministrstvih in računovodstveni službi pri nakazovalcih; za delo računovodstvenih oddelkov finančnih direkcij in za računovodstveno blagajniško poslovanje davčnih uprav. Založila finančna direkcija v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. 1929. M. 8°. 155 str.
466. **Premelč Stane**: Osnovni pojmi mehanske tehnologije kovin v zvezi s tvarinoznanstvom. V Ljubljani. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. 1929. 8°. 79+II str.
467. **Prenner Ljuba**: Trojica. Povest. Izdala in založila Belo-modra knjižnica. Ljubljana 1929. Tiskala tiskarna Merkur. 8°. 93 str.
468. **Prijatelji, Dobri**. Založil L. Schwentner, Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) 8°. 8 str. slik in besedila za mladino.
469. **Priol Josip**: Spravljanje, razbiranje, vlaganje, shranjevanje in razpošiljanje sadja. Perorisbe je izdelal Drago Humek. V Ljubljani. Založilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. 8°. 76 str.
470. **Račič Božo**: Jugoslawische Spitzenarbeiten. (Ljubljana 1929. Natisnila Učiteljska tiskarna.) 4°. 4 str. teksta z ilustracijami.
471. **Raič Slavko**: Srbsko-hrvatska čitanka za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol. V Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga. Natisnila Delniška tiskarna. 1929. V. 8°. 424 str.
472. **Red, Poslovni**, Advokatske komore v Ljubljani. (B. k. t. in l.) (1929.) M. 8°. 24 str.
473. **Rupel Mirko**: Srbsko-hrvatska vadnica za srednje in njim sorodne šole. Prvi letnik. S sodelovanjem Ivana Lèsice. V Ljubljani. 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Učiteljska tiskarna. 8°. 119 str.
474. **Rus Jože**: Napoleon ob Soči. Izdala in založila založba Luč. V Ljubljani. Natisnila Narodna tiskarna. 1929. M. 8°. 40 str. in lesorez slikarja grafika E. Justina.
475. **Rustja Josip**: Travníštvo. Izdala Goriška Mohorjeva družba. Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici. 1929. 8°, 104 str.
476. **Savinšek Slavko**: Zgrešeni cilji. V Ljubljani. Izdala in založila Vodnikova družba. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. 1929. 8°. 120 str. (Portretno študijo pisatelja narisal Mirko Šubic.)
477. **Seznam** knjig založništva in knjigarne Tiskovne zadruga v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. (Oktober 1929.) M. 8°. 32 str.
478. **Sienkiewicz Henrik**: Quo vadis? Zgodovinska povest iz mučeniške dobe. Druga knjiga. Prevedel dr. Joža Glonar. Izdala Goriška Mohorjeva družba. Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici. 1929. 8°. Str. 293—376 in 8 str. tolmača k drugi knjigi.
479. **Snegulčica**. Založil L. Schwentner. Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) 8°. 8 str. slik z besedilom za mladino.
480. **Spis, Spominski**, povodom dvajsetletnice ustanovitve Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske. 1908—1928. V Ljubljani. Založilo Kreditno društvo Mestne hranilnice. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. 1929. M. 4°. 26 str.
481. **Spomenica** Akademskega orla. Vsem orlovskim družinam in slovenski katoliški inteligenci. Za AO zbrala in uredila Mirko Po-

- korn, abs. med., in Eži Pehani, cand. ing. v Ljubljani. Tiskali J. Blasnika nasl. (1929.) 4°. 12 str.
482. **Spomenica** ob sedemdesetletnici lavantinskega bogoslovnega učilišča v Mariboru. Izdal profesorski zbor. Založilo kn.-šk. bogoslovno učilišče v Mariboru. Tiskala tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1929. V. 8°. 175 str. in 17 l. slik.
483. **Strmšek Pavel**: Deset let Narodnega gledališča v Mariboru. Izdalo in založilo Dramatično društvo v Mariboru. Tiskala Mariborska tiskarna, d. d. 1929. 8°. 72 str.
484. **Strmšek Pavel**: Maribor za svoje dijaštvo. Podporniki in podporne ustanove. Izdala in založila Dijaška kuhinja v Mariboru. Tiskala Mariborska tiskarna, d. d. 1929. 8°. 62 str.
485. **Sturm Franc**: Grammaire française à l'usage des classes supérieures des écoles secondaires. Ljubljana 1929. Založila Tiskovna zadruha. Natisnila Delniška tiskarna. V. 8°. 424 str.
486. **Sušnik Fran**: Prekmurski profili. Izdala in založila Slovenska straža, podružnica Maribor. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1929. M. 8°. 64 str.
487. **Šlibar Ljudmila**: Moderna ženska telesna vzgoja. V Ljubljani. Izdala in založila Belomodra knjižnica. Tiskala tiskarna Merkur. 1929. 8°. 58 str. in oglasi.
488. **Šmarnica** in rožica. Založil L. Schwentner. (B. t. in l.) (1929.) 8°. 8 str. slik in besedila za mladino.
489. **Šnuderl Makso**: Človek iz samote. Tiskovna založba r. z. z o. p. v Mariboru. Tiskala Mariborska tiskarna, d. d. v Mariboru. 1929. 8°. 177 str.
490. (**Štrukelj Ivan**) psevd. **Ivan Hribski**: Razredni učitelj. Ljubljana 1929. Založila Oblastna zaloga šolskih knjig in učil. Tisk tiskarne tiskovnega društva v Kranju. 8°. 152 str.
491. **Tarifa, Pristojbina**, javnega in prostega skladišča v Ljubljani firme: Javna skladišča, družba z o. z. v Ljubljani, Dunajska cesta št. 33. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. (1929.) M. 8°. 13 str.
492. **Tavčar Ivan**: Streghe e Demoni. (Cronaca di Visoko.) Traduzione dallo sloveno di Umberto Urbani. Trieste. Libreria Internazionale Treves. Stampato nella tip. Industrie grafiche Italiane. 1929. 8°. IX+191 str. (s sliko Iv. Tavčarja).
493. **Telatko Marjan**: Vagabund. (Pesmi.) Kragujevac 1930. Izdalo in založilo slov. kulturno društvo »Triglav«. Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. M. 8°. 15 str.
494. **Teržan Josip**: Kmetovalčev svetovalec. Izdala Kmetijska matica. V Ljubljani. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. 8°. 123+II str.
495. **Tominec Roman Leo**, P., O. F. M.: Dr. Franz Xaverius Prešeren und die deutsche Literatur. Inauguraldissertation zur Erlangung der Doktorwürde der philosophischen Fakultät (I. Sektion) der Ludwig-Maximilians-Universität in München. Druck der Universitätsdruckerei J. Blasniks Nachf. A. G. Ljubljana. 1929. V. 8°. VII+91 str.
496. **Tridesetletnica** obstoja dveh kmetijskih združenj v Rečici ob Savinji. 1899—1929. Sestavil Vladimir Pušenjak, nadrevizor Zadrugne zveze. Natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru. (1929.) 8°. 58 str.
497. **Trinko Ivan**: Naši paglavci. Črtice in slike iz beneško-slovenskega pogorja. Izdala Goriska Mohorjeva družba v Gorici. Natisnila Katoliška tiskarna v Gorici. 1929. 8°. 100 str.
498. **Tuma Henrik**: Imenoslovje Julijskih alp. Ljubljana 1929. Izdalo in založilo Slovensko planinsko društvo. Tiskal Makso Hrovatin. V. 8°. 100 str.
499. **Vije - vaje**. Založil L. Schwentner, Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) 30×22 cm. 16 str. slik z besedilom za mladino.
500. **Voditelj** Marijinih družb 1930. V Ljubljani. Za Osrednje vodstvo Marijinih družb: Dr. Alojzij Merhar. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. M. 8°. 96 str.
501. **Vodnica** na malem potu. Izbrane misli sv. Male Terezije. V spomin na 40letnico ustanovitve Karmela na Selu 12. junija 1929. V Ljubljani. Priredil in založil karmelski samostan na Selu. Tisk Zadrugne tiskarne. (1929.) 16°. 63 str.
502. **Volk** in sedem kozličkov. Založil L. Schwentner. Ljubljana. (B. t. in l.) (1929.) 8°. 8 str. slik in besedila.
503. **Vprašanja** in odgovori za pomočniško izkušnjo iz brivske, frizerske in lasničarske obrti. Sestavil Albin Šinkovec, brivski mojster na Viču. Založila Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani. Tiskal V. Gale, Ljubljana-Vič. 1929. 16°. 52 str.
504. **Vprašanja, Važna**, našega delavskega zavarovanja po podatkih o poslovanju Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani leta 1928. Letno poročilo urada za leto 1928. Založil Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Natisnila Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani. 1929. 8°. 82 str.
505. **Vretenčarji** Slovenije. Založilo Društvo Zoo v Ljubljani. Tiskala tiskarna J. Blasnika nasl. (1929.) M. 8°. 22 str.
506. (**Wirgler Marija**) psevd. **Jezernik Marija**: Medvedov Godrnjavček. Okrasil Francè Podrekar. V Ljubljani. Izdala in založila Belomodra knjižnica. Tisk tiskarne Merkur. 1929. 8°. 141 str.

507. **Zabret Franc:** Moja opazovanja. V Ljubljani. Založila Jugoslovanska orlovska zveza. Tiskala Zadruga tiskarna. (1929.) V. 8°. 13 str.
508. **Zakon, Invalidski,** in navodilo za ocenjanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov. V Ljubljani. Izdalo in založilo Udruženje vojnih invalidov, oblastni odbor za Ljubljansko in mariborsko oblast. Natisnila Delniška tiskarna. 1929. 8°. VII+87 str.
509. **Zakon, Menični,** in čekovni zakon z dne 29. novembra 1928. Z opazkami opremil univerzitetni profesor dr. Milan Škerlj. Založila Tiskovna zadruga, r. z. z o. z. v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. (1929.) 8°. X+324 str.
510. **Zbor, Prvi,** slovenskih koroških emigrantov v Celju, dne 14. oktobra 1928. in pravila «Kluba koroških Slovencev». Založil Klub koroških Slovencev. Tiskala tiskarna Merkur, Ljubljana. 1929. V. 8°. 20 str.
511. **Zveza jugoslovanskih železničarjev.** 1909 do 1929. Izdal Oblastni odbor Udruženja jugoslovanskih železničarjev in brodarjev Ljubljana. Natisnila tiskarna Merkur. 1929. V. 8°. 31 str.
512. **Zveza, Prosvetna,** Ljubljana. Priročni katalog naj bo v pomoč društvenemu delavcu. Uredil Vinko Zor, tajnik Prosvetne Zveze v Ljubljani. Izdala in založila Prosvetna zveza. Tiskala tiskarna Slovenija. (1929.) 8°. 56 str.
513. **Zwitter Fran:** Starejša kranjska mesta in meščanstvo. Inavguralna disertacija. V Ljubljani. S podporo komisarja oblastne samouprave ljubljanske oblasti založila Leonova družba. Tisk J. Blasnikovih nasl. 1929. V. 8°. 77 str.

V. Periodica in continuanda. 3. del.

514. **Doba, Nova.** Tednik. Glasilo in last Jugoslovanske katoliške jednote. Urednik Anton Terbovec. Izhaja v Clevelandu, Ohio. (Prim.: Ameriški družinski koledar 1930, 26.)
515. **Finžgar Francišek S.:** Zbrani spisi. V Ljubljani. Založila Nova založba. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 8°. VII. zvezek: Moja duša vasuje. Spomini. Na petelina. Slike brez okvira. Pisarna. Gospod. 1929. 272 str.
516. **Glas, Kanadski.** Nezavisni tjednik kanadskih Hrvata, Srba i Slovenaca. 295 Market Ave., Winnipeg, Manitoba, Canada. Urednik Peter Stanković. Ustanovljen 11. marca 1929. (Prim.: Ameriški družinski koledar 1930, 26.)
517. **Glasilo KSKJ.** Tednik. Urednik Ivan Zupan. Cleveland, Ohio. (Prim.: Ameriški družinski koledar 1930, 26.)
518. **Glasnik** Muzejskega društva za Slovenijo. Bulletin de l'Association du Musée de Slovénie. Izdaja in zalaga Muzejsko društvo za Slovenijo. A. Zgodovinski del. Uredil dr. Josip Mal. — B. Prirodoslovni del. Uredil dr. Fran Kos. Ljubljana 1929. Jugoslovanska tiskarna. 4°. Letnik X.
519. **Gospodar.** Priloga Domoljuba. V Ljubljani. Leto 1929. V. 8°. Št. 1—25.
520. **Gospodarstvo.** La economia. Glasilo slovenskih privrednika u Jožnoj Americi. Izhaja v Buenos Aires-u, Argentina. Izdajatelj in lastnik ing. C. Jekovec. (Slovenski del urejuje Rudolf Leban.) 2°. Leto V.
521. **Kalendar, Jugoslovanski Sokolski.** Uredio Stane Vidmar. XI. godište. 1930. V Ljubljani. Naklada Jugoslovenskog Sokolskog saveza. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. 16°. 142 str. in oglasi.
48. **Knjižnica, Cirilova...** XXXII. zvezek. Mož v sivi suknji. Roman iz Napoleonove dobe. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus. 1929. 219 str.
295. **Knjižnica, Ljudska...** 35. zvezek: T. C. Bridges: Na pomoč! Poslovenil Ant. Anžič. — Grazia Deledda: Novele. 303 str. 35. zvezek: Brackel Ferdinanda, baronica: Cirkuški otrok. Roman. Prevel J. V. (Jože Vomberger). 228 str.
297. **Knjižnica Orla.** Št. 28. Stori to. Navodilo za lepo vedenje. V Ljubljani. Izdala in založila Jugoslovanska Orlovska zveza. Tiskali J. Blasnika nasl. d. d. V. 8°. 108 str.
522. **Koledar Ave Maria** za navadno leto 1930. Sedemnajsti letnik. Tiskala Tiskovna družba Edinost. 1849 W. 22nd Street, Chicago, Ill. (1929). V. 8°. 274 str. in oglasi.
523. **Konservatorij, Državni,** v Ljubljani. Poročilo o šolskem letu 1928/29. Izdalo in založilo ravnateljstvo zavoda. Tiskal Makso Hrovatin. (1929). 8°. 40 str. z 1 prilogo.
524. **Mati** in gospodinja. Priloga Domoljuba. V Ljubljani. Leto 1929. V. 8°. Št. 1—26.
105. **Pisatelji, Slovenski...** Drja, Ivana Tavčarja zbrani spisi... II. zvezek: In vendar —! Soror Pia. V Karlovcu. Črez osem let. Tat. Gospod Ciril. Mrtva srca. XI+480 str.
525. **Pregled.** Mesečna revija. Chicago, Ill. Ustanovljen julija 1929. (Prinaša članke v srbohrvaščini, angleščini in slovenščini. — Prim.: Ameriški družinski koledar 1930, 26.)
357. **Razprave** Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani...

II. zapisnik redne javne seje Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, dne 15. oktobra 1929. Str. 113—302.

III. zapisnik redne javne seje... dne 18. dec. 1929. Str. 303—402.

526. **Slatina, Rogaška.** Imenik gostov. (Izhaja ob sezoni od 31. maja.) 4°.

527. **Spomeniki, Umetnostni, Slovenije.** Založilo in izdalo Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani. Natisnili J. Blasnika nasl. V. 8°.

I. Dr. France Stelè, spomeniški konservator: Politični okraj Kamnik. Topografski opis. (Priloga »Zborniku za umetnostno zgodovino« od 1922 dalje, tisk dovršen v jan. 1929.) XV + 503 str.

II. Marjan Marolt: Dekanija Vrhnika. Topografski opis. (Priloga Zborniku... za I. 1929.) Str. 1—64.

528. **Svoboda.** Tednik. Izdaja Jugoslovanska prosvetna zadruga Svoboda. Urednik Andrew Kobal, Chicago, Ill. (Začela izhajati 25. oktobra 1929.)

530. **Tednik, Slovenski.** »El Semanario Esloveno« (Yugoslavo). Izhaja vsako soboto. Argentina, Buenos Aires, Calle Pasteur 52. Glavni in

odgovorni urednik Peter Čebokli. 2°. Leto I. (1. številka izšla 6. aprila 1929.)

531. **Vestnik** Dejanja sv. Detinstva Jezusovega. Poročilo slovenskim deležnikom in deležnicam za leto 1929. Letnik 50. Sestavil A. Čadež. V Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna. 1929. M. 8°. 31 str.

532. **Zarja.** Mesečnik. Glasilo Slovenske ženske zveze v Ameriki. Urednica Julia Gottlieb, Chicago Ill. (Začela izhajati julija 1929.)

533. **Zbirka** del slovenske likovne umetnosti. Izdaja »Umetniška matica« v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna d. d. Zvezek 1.: Tine Kos, 1929. 4°. 32 str.

534. **Zbornik, Pedagoški,** Slovenske šolske matice za leto 1929. XXV. zvezek. Uredil Gustav Šilih. Ljubljana. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. V. 8°. 269 + XV str.

535. **Zbornik** za umetnostno zgodovino (Archives d'Histoire de l'Art). Uredil dr. Izidor Cankar. Založilo Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani. Natisnili J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. 1929. V. 8°. Letnik IX.

VI. Knjige in brošure. 3. del.

536. **Feigel Damir:** Faraon v fraku. Tiskala in založila tiskarna »Edinost« v Trstu. 1929. M. 8°. 90 str.

537. **Fric Viktor:** Ljubezenski spevi tragedije življenja. I. izdanje. Celje. Založil P... z. Tisk Zvezne tiskarne v Celju. (1929). 16°. 35 str.

538. **Gerling Reinhold:** Dekleta, ki niso za zakon. Opomini in nasveti. Slike v tekstu. Zagreb. Nakladni zavod »Neva«. Tiskara »Merkan-tile«. 1929. 8°. 27 str.

539. **Kidrič Francè:** Biblioteški problem in univerza. Posebni odtis iz zbornika »Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929.« 1929. 4°. 19 str.

540. **Kozina Pavel:** Anton Nedved, prvi slovenski glasbeni učitelj in njegovi učenci. Ob stoletnici njegovega rojstva. (Ponatis iz »Zborov«, letnik V., 1929.) Ljubljana. Samozaložba. Natisnila Delniška tiskarna. 8°. 16 str.

541. **Kreft Bratko:** Človek mrtvaških lobanj. Kronika raztrganih duš. Založila »Proletarska knjižnica« v Ljubljani. Tiskala Ljudska tiskarna v Mariboru. 1929. 8°. 378 + (V) str.

542. **Meško Ksaver:** Mládeži. Se svolením autorovým ze slovinštiny přeložili Josef Skrbínšek a František Hermann. V Praze 1929. Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví Gustav Francel. 8°. 104 str. s slikami.

543. **Murnik Viktor:** Kultura in telovadba. Ljubljana. Samozaložba. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. 16°. 51 str.

544. **Novak Leo, Ing.:** Merstvo in praktična geometrija. (Obris geodezije.) Z 257 slikami in 7 prilogami. V Ljubljani. Samozaložba. Tisk litografije Čemažar & drug. 1929. 4°. 166 + VI str.

545. **Pibrovce Leo:** Osnovni razred v luči sedanjih vzgojnodidaktičnih načel. Po preizkušnjah v svojem razredu na Jesenicah. Ljubljana. Založila Slovenska šolska matica. Natisnila Učiteljska tiskarna. 1929. V. 8°. 192 str.

546. **Platon:** Phaidon. Razgovor o nesmrtnosti duše. Prevedel Anton Sovrè. Ljubljana. Izdalo Društvo prijateljev humanistične gimnazije. Natisnili J. Blasnika nasl. 1929. 8°. 144 str.

547. **Seidl Ferdo:** Zlatenska ploča v Osrednjih Julijskih alpah. Posebni odtis iz Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo. Ljubljana. Samozaložba. Jugoslovanska tiskarna. 1929. 4°. 29 str.

548. **Stepančič H.:** Razmišljanja o »kleveti« iz 2. odst. § 104 srb. kaz. zak. z ozirom na tozadevno vrhovno judikaturu in na nove določbe kriv. zakonika. Samozaložba. Tiskali Brata Rodé & Martinčič v Celju. 1919. 8°. 17 str.

549. **Strmšek Pavel:** Zur älteren Geschichte der westlichen Südslawen. Herausgegeben: Mu-

zejsko društvo v Mariboru. Druck der Mariborska tiskarna d. d. 1929. 8°. 82 str.

550. **Švajgar V.:** Železniška vozila. I. del: Lokomotiva. Ljubljana. Samozaložba. Tiskarna Brata Rodé & Martinčič v Celju. Klišeje je

izdelala «Jugografika» v Ljubljani. 1929. 8°. 348 str. in 2 tablici.

551. **Vrhovnik Ivan:** Gostilne v župniščih. Posebni odtis iz Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo. Ljubljana. Jugoslovanska tiskarna. 1929. 4°. Str. 39—44.

VII. Muzikalije.

552. **Adamič Emil:** Oderska glasba k pravljici v štirih slikah Sirota Jerica. Spisal Ivan Albrecht. (Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Litograf. Čemažar in drug. 1929.) 4°. 31 str.
553. **Adamič Emil:** Tri duhovne pesmi. 1. Jutranja pesem. (Adama Bohoriča napev iz l. 1584.) 2. «Kedar pride poslednji čas.» (Jurja Dalmatina napev iz l. 1584.) 3. Češčena si, Marija! (Matije Kastelca napev iz l. 1678.) Učiteljskemu pevskeemu zboru UJU. V Ljubljani. (Litograf. Čemažar in drug. 1929.) 4°.
554. **Album** slovenskih narodnih pesmi za srednji glas s klavirjem. Priredil Zorko Prelovec. Dragemu prijatelju, mojstru pevcu Juliju Betettu poklonil prireditelj. V Ljubljani. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. (1929) 4°. 24 str. (Litografija.)
555. **Flejšman Jurij:** Napevi iz Grlice, Zdravice in Besede. Za samospeve s spremljevanjem klavirja priredil prof. dr. Pavel Kozina. Samozaložba. Pisal Ferdo Juvanec. Natisnila Čemažar & drug. (1929) 4°. Zvezek I.—II. po 16 str.
556. **Grum Anton:** Deset kupletov. Op. 55. Ljubljana. Založila Jugoslovanska knjigarna. Tiskala Jugoslovanska tiskarna. 1929. 4°. 24 str. (Litografija.)
557. **Iz** vrela ljubavi. Suita veselih in otožnih dekliških pesmi. Aus der Liebesquelle. Slovensche Mädchenlieder. Priredil dr. Josip Čerin. Samozaložba. (B. k., t. in l.) (1929?) 4°. 16 str.
558. **Košmerl Dragica:** Pozdrav slovenskim citrarjem! Koračnica za citre. Ljubljana 1929. Založil Hinko Sevar, antikvarijat. (Litograf. Čemažar & drug.) 4°. 4 str.
559. **Lavtižar Josip:** Darinka. Romantična spevoigra v 3 dejanjih po Ant. Hribarjevi junaški pesmi «Krški zmaj» priredil in uglasbil. Samozaložba. Rateče-Planica. Natisnil umetniški zavod za litografijo Čemažar in drug v Ljubljani. (Ovitek narisal Maksim Gaspari.) 1929. 4°. 32 str.
560. **Miljenci.** Slovenske pesmi za koncert. Priredil dr. Jos. Čerin. Samozaložba. (B. k., t. in l.) (1929?) 4°. 12 str.
561. **Pavčič Josip:** Slovenska narodna koračnica za klavir. Št. 1—10. Po narodnih motivih sestavil. V Ljubljani. Samozaložba. (Litograf. Čemažar in drug. 1929.) 4°.

562. **Pesmarica** moških zborov. I. zvezek. Uredila: A. Balatka in M. Simončič. V Ljubljani. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 1929. 12 × 17 cm. (VIII) + 120 litograf. str.
563. **Pesmi, Slovenske narodne,** za en glas s spremljevanjem klavirja. Priredil Josip Pavčič. (Ovitek okrasil Domicijan Serajnik.) (B. k., t. in l.) (1929.) 4°. 8 str. (Litografija.)
564. **Premrl Stanko:** Duo gradualia in nativitate Domini. (Dva božična graduala.) Ad quatuor voces inaequales cum organo. Labaci (Ljubljana). Sumptibus auctoris. (Jugoslovanska tiskarna.) 1929. 4°. 8 litograf. str.
565. **Sattner Hugolin, P.:** Ognjišče ljubezni. Osem pesmi na čast presvetemu Jezusovemu Srcu za soli, zbor in orglje. Ljubljana. Založila Jugoslovanska knjigarna. Kamenotisk Čemažar in drug. 1929. 4°. 19 str. — Sopran in alt. 8 str. — Tenor in bas. 8 str.
566. **Sedem** starih božičnih pesmi. Za tamburaški zbor (in petje). Priredil prof. Marko Bajuk. V Ljubljani. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 1929. 35 × 24 cm. 12 str. (Litografija.)
567. **Sedem** šlagerjev za glas in klavir. Slovensko besedilo priredil Pavel Debevec. Tiskarna Merkur v Ljubljani. (1929.) V. 8°. 16 str.
568. **Strune, Rajske,** zadonite! 20 starejših božičnih pesmi in 3 božični odpevi za mešani zbor. Zbral Viktor Čadež, župnik. Mekinje pri Kamniku. Samozaložba. Litograf. Čemažar in drug v Ljubljani. 1929. 4°. 25 str.
569. **Šest** narodnih pesmi. Za srednji oziroma nizki glas s spremljevanjem klavirja. Priredil Zorko Prelovec. V Ljubljani. Samozaložba. Natisnila Čemažar in drug. 1929. 4°. 11 str.
570. **Švajgar Verij:** Godba k prostim vajam za moško deco v župi Ljubljana za leto 1929. (Litograf. Čemažar in drug v Ljubljani.) 4°. 3 str.
571. **Zbori, Cerkveni moški.** Priredil Stanko Premrl. Ljubljana. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. 4°. 96 + (IV) str. (Litografija.)

*

Opomba. Abecedni imenik avtorjev in urednikov ter stvarna kazala k bibliografiji za l. 1929. bodo dodana posebnemu natisku.

FOTOGRAFIJA

Pozitiv.

Tehnično lepo izdelana plošča ali film sta glavni pogoj za dober, ustrezajoč pozitiv. Kakovost slike se more pa stopnjevati še z različnimi vrstami papirja, z različnimi načini razvijanja slike in končno s pravilnim izrezom iz celotne površine plošče. Za izdelavo pozitivov nam rabita dva glavna načina kopiranja. Prvi je pri dnevni luči, a drugi pri umetni luči v temnici. Po tem razlikujemo tudi dve glavni vrsti papirja, in sicer: kopirni papir in razvijalni papir. Obojni ima svojstvo, da pod vplivom svetlobe potemni, oziroma vidoma počrni; le s to razliko, da kopirni papir počrni takoj, ko ga denemo na svetlo, dočim razvijalni papir počrni šele potem, ko smo ga osvetlili v razvijalu.

Kakor fotografska plošča, tako je tudi fotografski papir na eni strani prevlečen z emulzijo klorovega srebra. Ako položimo v kopirni okvir ploščo in na njo papir tako, da leži emulzija papirja na emulziji plošče ter to izpostavimo za kratek čas vplivu svetlobe, pravimo, da kopiramo. Tam, kjer je plošča prozorna, pride več svetlobe na papir, tam pa, kjer je plošča gosta, neprozorna, tam pride le malo ali tudi nič svetlobe do papirja. S svetlobo zadeta mesta na papirju potemne v onem razmerju, v katerem je prozornost plošče propustila svetlobo. Na papirju nastane torej slika ali pozitiv.

Najmanj priprave zahteva navadni kopirni papir, na trgu pod imenom Cellofix. Pri tej vrsti papirja lahko v okviru opazujemo razvoj svetlobnega vpliva. Papir polagoma temni in nastaja slika. Ko se nam zdi, da je slika že dovolj močna, jo kopljeemo v raztopini navadne kuhinjske soli, toliko časa, da dobi zaželen ton, nato jo še za kratek čas denemo v fiksirno kopel in dobro izperemo.

Bolj priljubljen in hitrejši postopek pa je z razvijalnimi papirji. Imenujemo jih bromosrebrne (Bromsilber) in kloro-hromo-srebrne (Gaslicht). Prvi so zelo občutljivi in zahtevajo v temnici enako rdečo luč kakor plošče; osvetljenje je pri njih zelo kratko (okrog 1 sekunde); drugi pa so manj občutljivi, luč je pri nekaterih vrstah lahko tudi rumena ali svetlordeča, zato pa je osvetljenje daljše (od 1 do 100 sekund). Bromosrebrni papir se uporablja zlasti za direktno povečanje z negativa.

Preden pa podrobneje razpravljamo o kopiranju, si oglejmo sliko v oni velikosti in obsegu, kot jo imamo na plošči in pomislimo, je-li za pravičen vtis potrebna vsa površina slike, ali ne.

Kako učinkujejo posamezni izrezi? Pri tem nas vodi sledeče načelo: Izberimo si iz slike glavni del predmeta, od ostalega pa dodajmo le toliko, kolikor je neobhodno potrebno za pravičen vtis celote. Najlažje si pri tem pomagamo na tale način:

Iz trdega papirja si izrežimo pravokotni okvir, širok kaka 2 cm in s stranicami naših plošč. Nato ta pravokotni okvir v diagonalni smeri prerežemo na dva dela tako, da dobimo dva prava kota z enakimi kraki. Če položimo ta razrezan okvir na ploščo ali sliko ter oba dela premikamo poljubno, takoj vidimo, koliko možnosti nam nudi vsaka slika. Pri tem pa bodimo brez usmiljenja, vse nebitveno zakrijmo, pa bomo že našli pravi in najboljši izrez. Ako je preveč ospredja, ali ozadja, nadalje ako je v sliki prevelik nemir ali navlaka; pustimo, da učinkuje le glavni predmet posnetka nemoteno in pravilno. Pogosto se na ta način izsicer ne ugajajoče plošče dobi kak prav čeden izrez, katerega pri ogledovanju cele plošče nikoli ne bi zagledali.

Uporaba svetlobnega filtra.

Amaterski fotograf je glede uporabe svojega filtra zlasti pri pokrajinskih in zimskih posnetkih pogosto v dvomih, kateri filter je primeren za to in to razsvetljavo. Znano je, da svetlobni filter po svoji jakosti zadrži nekaj modre in zelene barve ter s tem izravna odtenke barvnih vplivov na barvočutne plošče. Bolje kot vsako teoretsko razmotrivanje pa pouči amaterja, zlasti začetnika, ako žrtvuje nekaj plošč in napravi več posnetkov istega predmeta in ob istem času tako, da je vsaj en posnetek vzet brez filtra, ostali pa s filtrom in to različnih jakosti. Ako potem vse te plošče enako razvije, bo takoj videl, kateri posnetek je najbolj uspel. Iz tega mu ne bo težko dognati, kateri filter je bil pravi in kateri prejak, oziroma preslab. Ko bo imel amater nekaj takih poizkusov, napravljenih ob raznih svetlobnih in barvnih prilikah, si bo lahko osvojil sodbo o pravilni uporabi in jakosti filtra. (Literatura: Kühn, Technik der Lichtbildnerei.)

Čiščenje leče.

Površina naših leč zahteva zelo skrbne nege in se v tem pogledu pogosto močno greši z lahkomišelnim ravnanjem. Prašni delci na vrhu leče se odstranijo s tem, da parkrat nalahko potegnemo preko leče z mehkim čopičem, nato pa še obrišemo z mehko usnjeno krpo. Za popolno očiščenje pa površino leče otaremo z vato, namočeno v alkoholu.

Nepravilno pa je, ako z robcem trdo brišemo lečo, ker v mehko steklo že pri neznatnem pritisku lahko z ostrim prašnim delcem vrišemo brazgotino, ki jo sicer komaj ali pa sploh ne vidimo, a vendar s tem optiki močno škodujemo.

Novosti: Novi zaklop Comprer.

Koncem leta 1929. je prišel na trg novi zaklop Comprer, ki se bistveno razlikuje od starega. Ima mnogo prednosti, zlasti preprostejše ravnanje in vdelano avtomatično izprožilno. Za sedaj so novi zaklopi Comprer montirani le še na aparate veli-

kosti $6,5 \times 9$. Značilno pa je dejstvo, da so aparati s tem novim zaklopom, ki predstavlja višek te vrste tehnike, dražji od prejšnjih le za borih RM 10.—. Pri aparatih večjih razmerov pa bodo najbrže počakali, da bodo zaloge s starimi zaklopi — prodane.

Fotografska razstava v Zagrebu.

Kakor smo čitali v dnevnem časopisju, bo letošnjemu spomladanskemu sejmu v Zagrebu priključena razstava fotografov amaterjev. Kolikor je bilo razvidno iz članka, ima razstava tujsko-propaganden značaj. Nagrađe bodo menda delile tovarne fotografskega materiala. Vodstvo razstave je po S. P. D. povabilo tudi Slovence na razstavo. O uspehu bomo poročali po otvoritvi. Z. M. K.

DROBIŽ

Nepoznana slovenska knjiga, tiskana pri Kleinmayrju. Mojemu izvodu Listov inu evangeljev na vsse nedele, inu prasnike zeliga lejta... V' Lublani, Per Andreju Gassler, 1803 (po Japljevem svetem pismu) je privezana tudi knjiga z naslovom: SVETE POSTNE EVANGELIA, katere „Se v' Katholfski Zerkvi na vlaki dan zeliga Pošta beró, kakòr se v' Mašlnih bukvah samerkane najdejo. Sdaj Novizh popravlene, inu na svetlobo dane. V' LUBLANI, Per Ignaziu Klainmajerju, 1794. 8°. 119 str. — Knjige ne navajata ne Simonič v Slovenski bibliografiji ne zadnja številka Slovenskega tiska. Zato navajam tukaj knjigo radi popolnosti bibliografije slovenskih knjig iz Kleinmayrjeve tiskarne. Tekst je najbrž vzet iz Japljevega svetega pisma. Kč.

JEZIKOVNO REŠETO

UREJUJE DR. KOLARIČ RUDOLF

O načinih slovenskega glagola.

Breznik uči v svoji slovnici (3. izd., § 220), da je način v slovenščini dvojen: a) tvorni (aktivni), n. pr. hvalim; b) trpni (pasivni), n. pr. pohvaljen sem.

Glede trpnika pravi v § 258., da ga «tvorimo:

1. če prehodnemu glagolu dodamo povratni zaimek „se“, n. pr. Pšenica na polju se žanje. — Ako se jeklo razbeli in hitro ohladi, se močno otrdi. — Žito se mlati na podu.

Kadar bi bila taka raba dvoumna (n. pr. povsod se hvališ; tiljudje se hvalijo), spremenimo stavek v tvorno obliko (n. pr. povsod te hvalijo; te ljudi vsi hvalijo).

2. s trpnim deležnikom...

Iz dostavka o dvoumni rabi pri povratnem zaimku jasno sledi, da tukaj nekaj ni v redu. Če rečem umivam (n. pr. posodo), je to čisto pravi tvorni način (jaz delam), umit sem pa pravi

trpni način (jaz trpim); če pa pravim umivam se, pa ni to pravi trpni način, ker sem sam tudi povzročitelj (tvorni način!) tega dejanja in stanja. Dejanje torej izhaja iz mene (subjekta) samega in se vrača na ta subjekt (mene) nazaj. Ta način pa imenujemo medij ali srednji način, ker je v sredi med aktivom in pasivom.

V slovenščini imamo torej po pomenu trojen način: aktivni (tvorni n.), pasivni (trpni n.) in medijalni (srednji način).

Isto razmerje kot pri glagolu umivam — umit sem — umivam se vidimo pri večini prehodnih glagolov (neprehodni glagoli itak ne smejo imeti objekta v akuzativu, torej tudi povratno-osebnega zaimka «se» ne), n. pr. (u)bijem — (u)bit sem — (u)bijem se, bičam — bičam sem — bičam se, brijem — obrit sem — brijem se, častim — počaščen sem — častim se, hvalim — pohvaljen sem — hvalim se, nosim — obnošen sem (obleka) — nosim se, obesim — obešen sem — obesim se, strižem — ostrižen sem — strižem se, skrijem — skrit sem — skrijem se, tepem — tepen sem — tepem se itd.

S povratnim zaimkom se tvorimo potemtaka v pretežni meri medij; to velja zlasti za prvo in drugo osebo. V tretji osebi tvorimo pač tudi pasiv «se», toda le, kadar govorimo brez določenega osebk (povzročitelja). Breznik je to čutil; zato je vse primere (gl. gori pod. točko 1.) navedel v tretji osebi brez določenega osebk. Kč.

Odgovarjati.

Odgovarjati je nedovršnik glagola odgovoriti in pomeni v slovenščini pravilno samo to, kar v nemščini: antworten. Raba v pomenu entsprechen, ki se je jako razširila, je nemškovalna. Za entsprechen imamo slovenske izraze: ustrezati, ujemati se, skladati se, ustrezen, primeren, prikladen biti. Pravilno je izraženo: zakon ustreza vsem razmeram, ne: odgovarja vsem razmeram. Izvršitev naročila se ujema z mojimi zahtevami, ne: odgovarja mojim zahtevam. Barva je po mojem okusu, ne: odgovarja mojemu okusu. Dolžina je primerna višini, ne: odgovarja višini A. M.

Zaslužiti.

Zaslužiti rabi mnogim v stavkih, kakršna sta n. pr. učenec zasluži pohvalo, hudo-delec zasluži smrt. V obeh stavkih in vseh podobnih je tako izražanje neslovensko. Nemškega glagola verdienen v takih primerih ne smemo izražati z glagolom zaslužiti. Po slovensko se glasita oba stavka pravilno le tako:

učence je vreden pohvale, hudo delec je vreden smrti. Nekaterim se je dovršnost glagola zaslužiti upirala za neke prevedbe nemške besede verdienen in so si napravili nedovršnik zasluževati, s katerim pa niso odpravili germanizma. Zaslužiti vežemo le s kakim plačilom.

A. M.

Priti do česa.

Na mnogih krajih je prišlo do spopadov. Prišlo je do sklicanja konference. Med strankami ni prišlo do sporazuma. Tako izražanje, ki je kaj navadno v našem tisku, političnem in leposlovnem, ni slovensko. Navedeni primeri bi se morali glasiiti tako: Na mnogih krajih so se spopadli. Stranke se niso sporazumele. Sklicali so konferenco.

A. M.

O vinski trgatvi in kavni žetvi.

Neznansko neprijetno je Slovencu čitati, o «vinski trgatvi». Njemu je pač — žal, da včasih še preveč — znano, da se vino pije; ne more si pa predstavljati, da in kako bi se tudi trgalo. Pa vendar mu razna društva prirejajo — in časniki o tem tudi pišejo — vinske trgatve. Označba «trgatev» bi vendar popolnoma zadostovala in so — kolikor se spominjam — že po nekaterih listih na to opozarjali. Vse zastonj. Nekateri ljudje med nami so se navadili po nemško misliti in presajajo sedaj to navado trdovratno v slovenščino. Vinska trgatev ni namreč nič drugega ko brezmiselni prevod nemške «Weinlese».

Nekaj podobnega je tudi «kavna žetev». Tu bi bila pač na mestu «kavna trgatev», ali «obiranje kavovca». Toda Nemci pišejo «Kaffeernt» in zato naj bi tudi oni naši rojaki, ki so se preselili n. pr. v Brazilijo ter so vstopili v delo h kavnim pridelovalcem, ob času trgatve, odnosno obire, kavno želi. Mislim, da bi bili, ko bi kaj takega poskusili, kmalu ob delo in zaslužek, ako bi to zanje ne imelo še hujših posledic.

Iv. Hr.

Bela čebula in Ivanovo grozdičje.

Neki J. G. je prevel označbo «weisser Zwiebel» z «belo čebuljo», dasi to ni nič drugega ko česen.

V prav tem listu nas menda isti strokovnjak poučuje o nekem Ivanovem grozdičju, ne da bi nam povedal, kateri Ivan je srečni lastnik vinograda ali vrta s tem grozdičjem. Sicer ta strokovnjak stopa že po izhojeni poti, kajti «ribez» je ob uri prav posebne slabosti tako krstil pokojni Gustav Pirce in so to ime pobrali menda že vsi pisatelji, ki so kasneje pisali o tem koristnem grmiču naših vrtov. Vendar pa to ime

ni nič drugega ko neroden prevod nemške označbe «Johannisbeerstaude». Slovenski pravilno ime je «kresno grozdičje». Zato, ker ob kresu dozoreva.

Iv. Hr.

Zlatokop. — Bogat na zlatu, na času.

Nekje nas poučujejo o «zlatokopih» v tem smislu, da «vsa njihova ležišča (zdi se mi, da je pravilnejši izraz »naslage«) niso enako bogata, na dragoceni kovini» in da «so največji, sedaj izrabljani, zlatokopi» v resnici prav revni, na zlatu». Vsakemu čitatelju je jasno, da je tu govora o zlatih rudnikih. Saj beseda «zlatokop» — če naj se ta sestavljenka že rabi — ne more pomeniti nič drugega kot rudarja, ki v zlatih rudnikih koplje.* — Kakor je iz razprto natisnjenih gorenjih besedi vidno, vsebuje poučilo tudi hude germanizme, kakršni so postali v poslednjem času zelo vsakdanji. Slovenec vendar ne bo nikdar ugotovil, da je kaka naslaga več ali manj bogata na kaki kovini, dejal bo marveč, da je ima več ali manj, ali si bo pa pomagal z roditelnikom ali orodnikom.

Seveda, če nam isti list pripoveduje, da je Dravska dolina bogata «na lesu», ne bomo tega lesa prepuščali Nemcem, temveč bomo še z veseljem opazovali, ako jih bo grizla zavist zaradi bogastva «lesa», ali bogastva z lesom, ki ga daje Dravska dolina nam.

Iv. Hr.

Zasedba.

Zasedba je iz nemščine porabljen beseda Besetzung v gledališkem jeziku, a ne za osebje, ki zaseda sedeže v gledališču, ampak za osebje, ki nastopa v predstavah, dramskih in opernih! Zasedba pomeni torej igralce in pevce. Dovolj neroden izraz za te osebe! V gledaliških poročilih ga čitamo, n. pr.: Zasedba je sledeča. Zasedbo smo že navedli. To naj bi bilo tako izraženo: Igrali, ali: peli bodo, ali: nastopili bodo, ali tudi: nastop je naslednji. — Osebje smo že navedli, ali: Igralce, pevce smo že navedli. Lahko bi nazivali nastopajoče osebe tudi nastopnike.

A. M.

Krajše in daljše oblike tretje množinske osebe glagolov.

Stara slovenščina je imela le kratke oblike tretje množinske osebe pri vseh glagolih. Nova slovenščina ima krajše in daljše. Samo daljše oblike kažejo glagoli tretje in četrte vrste, če predkončni zlog ni poudarjen, n. pr. vidi^{jo}, hvá^{li}jo, pú^lijo, trčⁱjo, grábⁱjo, mó-

* V tem pomenu rabi besedo «zlatokop» Fr. Erjavec v povestici «Ni vse zlato, kar se sveti». (Urednik.)

tijo, mislijo, pridejo, tvorijo. Če je pa predkončni zlog naglašen, tvorijo poleg daljših tudi krajše oblike z naglašenim končnim zlogom, n. pr.: želé, preté, roté, podé... — Oboje oblike so pravilne in nihče zato ne sme preganjati ene ali druge. Krajše oblike imajo tudi glagoli prve vrste, n. pr. zro, pleto, vro, cveto, neso, poleg daljših zrejo, pletejo, vrejo, cvetejo, nesejo. Dvojne oblike dobro rabijo pesnikom, a tudi leposlovno prozo poživlja menjava teh oblik. Glagoli šeste vrste so si utrdili v knjigi samo daljšo obliko, n. pr. verujejo, plačujejo, izpolnjujejo. Nekateri pisatelji na vzhodu radi pišejo krajše oblike, n. pr. verujo..., a v književnosti ne veljajo. A. M.

Lutkovo gledališče.

Tako je pisal v daljšem članku ven in ven, torej zavedno, poročevalec o tem gledališču, dasi je gotovo že večkrat čital pravilno lutkovno gledališče. Pravilna pridevniška oblika lutkoven se je, kakor je bilo videti, že ukoreninila, zato je tem bolj čudno, da je niti urednik ni piscu vzpostavil. Od besede lutka je vendar nemožna oblika lutkov, nego samo lutkoven kakor od besede proga progoven ali oblikoven od besede oblika.

Ob tej priliki naj poudarim, da je dolžnost urednikov tudi, da popravljajo očitne jezikovne napake in tako ščitijo slovenščino, ki jo pačijo vedoma ali nevedoma razni pisci. Z majhnim trudom bi lahko veliko koristili večji in vestni uredniki. Le-oni bi bili na ta način najboljši in najuspešnejši reševalci slovenske besede, drugače bo ves napor jezikovnih rešet neploden, z združenimi močmi pa bi prej ali slej dosegli trajne uspehe v pravilnem izražanju. A. M.

Sam.

Umrta je mati, umrl je brat in preden je umrl oče sam, so mu (sinu) prodali njivo. — Upal se je kljubovati samemu knezu.

Sam je v takihle primerih miselno napačno rabljen; nadomestiti ga je s tudi, še, celo. Prvi stavek tak, kakršen je zapisan, pomeni, da je umrl oče sam, t. j. brez družbe; iz konteksta pa zvemo, da mu je umrla najprej mati, potem brat in končno tudi (še) oče. — Iz drugega stavka posnemamo, da je kljuboval knezu, ko je bil sam (brez spremstva), a naš junak ni bil tak strahopetec; upal se je kljubovati ne samo navadnim ljudem, ampak vpričo množice celo knezu. S. B.

Vegetarijanec je vrgel nanj zaničljiv pogled.

Ta stavek, ki je od črke do črke preveden iz nemškega, navajam največ zato, da vidimo, kako zvesto znajo zlasti naši podlistkarji prenašati tuje misli

iz tujih besed, in kako globoko morejo pronikniti v nemški jezik, da nas ne znajo niti pogledati več, ampak da samo mečejo na nas zaničljive poglede. Tako izražanje je francosko in nemško: jeter un coup d'oeil, einen Blick werfen. S. B.

Družina je posedala gos.

Posedam božansko hladen razum. — Eno izmed bitij, ki posedajo nekaj tisoč milijonov... — Jaz posedam rodovitno polje. —

Glagol posedati je v domači rabi ponavljalen in neprehoden in pomeni: zdaj tu zdaj tam malo sesti, leno in brezdelno sedeti (oboje v nekoliko zaničljivem pomenu, prim.: ves dan poseda, nič ne dela; pri vinski pijači rad poseda). Družina je posedala gos je torej v slovenščini nesmisel. Pisec je hotel reči, da je družina imela (v lasti) gos. Posedati = imeti (v lasti ali posesti) je neužiten nemčizem (besitzen); torej:

Imam božansko hladen razum. — Eno izmed bitij, ki imajo nekaj tisoč milijonov. Imam rodovitno polje. — S. B.

Izgledi žetve pšenice so slabi.

To krasno cvetko, ki je v «divni» okras našemu jeziku, pišejo dnevniki samo zato, ker pravijo Nemci: die Weizenernteaussichten sind schlecht. Bog varuj tistega, ki bi napisal: pšenična letina slabo kaže. S. B.

Za sabo imeti.

V dnevniku sem bral, da doktorat lahko doseže, kdor ima za seboj diplomo, in pri tem mislil na nemško: ...welcher hinter sich hat. «Za seboj» je odveč, zakaj doktorat lahko doseže vsakdo, kdor ima diplomo. S. B.

Albanci so nasedli Italijanom.

Kaj naj pomeni: nasesti komu? Ljudstvo pravi, da je ptič nasedel na limanico in čoln na pesek. Če bi hoteli rabiti prispodobo, bi torej rekli, da so Albanci nasedli na Italijane, kar pa bi pomenilo, da so sedli nanje in na njih obsedeli, kakor: ptič je sedel na limanico in na nji obsedel. Toda kak nesmisel je to!

Nasesti komu ni nič drugega, kot dobeseden prevod nemškega je mandem aufsitzen in ta prevajalec bi zaslužil najmanj odlično, zakaj bolj doslovnega prevoda si ne moremo misliti. Slovenski človek pa pravi (le poslušaj kmeta!), da se je ujel (na limanice), da so ga speljali na led ali potegnili za nos, da jim je prišel v past, da so ga prevarili ali opeharili. S. B.

TERMINOLOGIJA

blazinica, zlatilska — Vergoldekissen
 brus — Schärffstein
 deska — Brett
 gladež — Glättkolben, Glättzähne
 gladilka — Falzbein
 hrapast, hrapav — narbig
 hrapav, debeložrnato — grossgrain (genarbt)
 drobnožrnato — pastegrain (genarbt)
 križnato — kreuznarbig
 marogasto, žilasto — longgrain (genarbt)
 podolžno — langlaufend genarbt
 hrapotina — Narbung
 izbijač — Ausschlageisen
 izdelek, knjigoveški (knjiga) — Buchkörper
 juhtovina — Juchtenleder
 klada, zakovna — Nietklotz
 kladivo, zakovno — Niethammer
 klej, lim — Leim
 klejilnik — Leimpinsel
 klejiti — planieren (in der Buchbinderei)
 klejnica — Leimwasser, Planierwasser
 klešče, stiskalne — Druckzange
 zakovne — Nietzange
 knjigovez — Buchbinder
 kotnjak — Winkeleisen
 kozlovina, maroška, fina, barvana — Saffian-,
 Maroquinleder
 maroška, glajena — Ecraséleder
 vzhodnoindijska — Bocksaffianleder
 krišpati — narben (Leder)
 lesovina — Holzschliff, Holzzeug
 lice (kože) — Narbenseite
 luknjanje (za odtrgavanje) — Perforation
 črtkasto — Strichperforation
 luknjičasto — Lochperforation
 luknjáti — perforieren
 mast, rudninska — Mineralöl (fest), konsistentes
 Fett
 mazati s klejem, klejiti — leimen
 medel — matt
 namazati z osnovno barvo — grundieren
 nit, šivalna — Heftfaden
 obreza, barvasta — Farbschnitt
 marmorirana — marmorierter Schnitt
 škrobna — Kreideschnitt, Stärkeschnitt
 škropljena — gesprengter Schnitt
 zlata — Goldschnitt
 obrezovalnik — Schärfmesser
 okrasek, izbočeni — Relieffornament
 ploski — Flachornament
 olje, rudninsko — Mineralöl (flüssig)
 ostrgati — abschaben, aufschaben
 ošteviliti liste — foliieren
 ošteviliti strani — paginieren
 ovčina — Schafleder (Moutonleder)
 gladko udelana — Bastardleder, glatt gepresst
 vzhodnoindijska — Bockleder

papir, dopisni — Korrespondenzkartenpapier
 iz koženice — Pergamentpapier
 iz slonokostenine — Elfenbeinpapier
 papirnica — Papierfabrik
 pena, zlata — Blattgold
 platnice — Buchdeckel, Einbanddeckel, Buch-
 einband
 pola, izvesna — Aushängbogen
 nezgibana — Planobogen
 popravna — Korrekturbogen
 potreščine — Utensilien
 prah, zlatilni — Vergoldepulver
 praznina, vezna — Bundsteg
 prebod — Durchlochung
 pregledati — kollationieren, nachprüfen
 preluknjati — durchlochen
 prevezati, vezati nanovo — umbinden
 prevleči (s papirjem) — überziehen, kaschieren
 prilon, pravokotni, rezalnega stroja — Schneide-
 maschinensattel
 upogibalnik, upogibalni stroj — Abpressmaschine
 upogniti, upogibati zgib — abpressen (in der
 Buchbinderei)
 ravnilo — Lineal
 raztrgati (knjigo) — auseinanderreißen (das Buch)
 rezalnik za lepenko — Pappschere
 sestavljati pole — zusammentragen (in der Buch-
 binderei)
 sešitek — Broschüre
 smer, prečna — Querrichtung (des Papiers)
 vzdolžna — Laufrichtung (des Papiers)
 speti (spnem) — heften (mit Draht)
 sponka — (Heft)klammer
 staničnina — Cellulose
 stiskálo — Press-, Druckbalken (bei der Schneide-
 maschine)
 strgulja — Schabklinge
 strgač — Streicheisen
 stroj, rezalni, na kolo — Radschneidemaschine
 rezalni, z ročajem — Hebelschneidemaschine
 spenjalni — (Draht)heftmaschine
 trirezni, troreznik — Dreischneider
 za izsekavanje oglov — Eckenausstossmaschine
 za okrogljenje (v knjigoveznici) — Rücken-
 rundmaschine
 šestilo — Zirkel
 šivanje brez traku — Heften ohne Bünde, hol-
 ländern
 ročno — Handheftung
 s strojem — Maschinenheftung
 šivati — heften (mit Faden)
 škrobovina, žgana — Röststärke, Röstgummi,
 Dextrin
 števec — Numerator, Zählapparat, Paginier-
 maschine
 številkovati — numerieren
 telétina — Kalbleder
 tisk, prvotni — Inkunabel
 tiskalo, ročno (v knjigoveznici) — (Hand)filet

usnje, hrapasto — Chagrinleder
 vez, vzbočena hrbtna — erhabener (falscher) Bund
 vezano v baržun — Samteinband
 v koženino — Pergamentband
 v platno — Leinenband
 v polkoženino — Halbpergamentband
 v polplatno — Halbleinenband
 v polusnje — Halblederband
 v polusnje z izbočeno hrbtno vezjo (vezava Franc) — Halbfranzband
 v usnje — Lederband (Franzband)
 vezati — binden
 mehko — broschieren
 poltrdo (platnice z robom ali brez) — halbsteif
 broschieren (Deckel mit oder ohne Kante)

trdo (platnice z robom ali brez) — kartonieren
 (Deckel mit oder ohne Kante)
 prožno, pregibno (v platno ali usnje) — geschmeidig, flexibel binden (in Leinen oder Leder)
 vezava — Einband
 trda — Pappband, steife Broschüre, kartoniert
 vtisniti — tief pressen (in der Buchbinderei)
 vžagati — einsägen
 zgibalnik, zgibalni stroj — Falzmaschine
 zgibati — falzen
 nanovo — nachfalzen
 zlatilec — Vergolder
 zlatilnik — Vergoldepresse
 znamka, pečatna — Siegelmarke

CAST & EHINGER

WIEN XI., FICKEYSSTRASSE 13

GES. M. B. H.

NAJBOLJŠE
 BARVE
 ZA
 TISKARJA

ZALOGA
 V ZAGREBU, BERISLAVIĆEVA ULICA 7

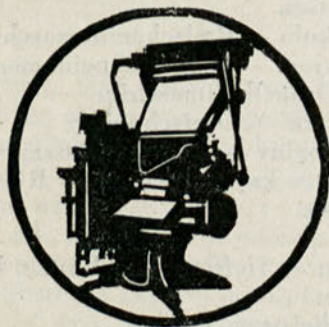
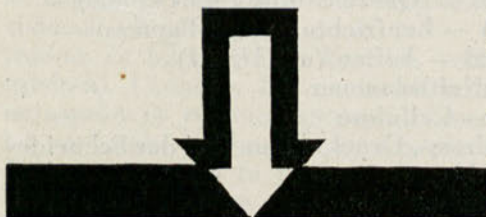
FRANZ WALDMANN

TOVARNIŠKA ZALOGA PAPIRJA

WIEN, IV., BRUCKNERSTRASSE 6

BOGATA ZALOGA VSEH
 VRST PAPIRJA V RAZNIH
 VELIKOSTIH IN DEBELINAH
 BARVASTI IN OVOJNI PAPIRJI
 POSNEMALNI PAPIRJI IN PA-
 PIRJI ZA RAZMNOŽEVANJE
 PLATNO ZA KNJIGOVEZE

LINOTYPE

Kupi najboljši stroj, ki ga zmoreš; na njegovo kakovost se spomniš še, ko cene zanj že dolgo več ne veš!

Tiskarnar, ki mu je do **dobičkanosnega** obratovanja, obratuje s stavnim strojem Linotype. Tudi manjšemu obratu je nabava Linotypa mogoča. Naš modernizirani stroj Linotype-Ideal, model 4 mod., s tovarniškim jamstvom je n. pr. za okrog **10%** dražji od stroja s paličastimi maticami, učinek njegovega dela pa za **43%** večji, kar dá pri zaposlitvi ene same zvrstitve skoro **1000 stavnih ur** prebitka na leto. S tem je dovoljno dokazano,

da ne odloča cena stroja, temveč učinek njegovega dela. In to je njegova prednost.

GUTENBERG-HAUS GEBR. GEEL, WIEN VII.

Zagreb: M. Scholz, Jurjevska ulica šte. 25a
 Beograd: M. K. Ilkić, Zadarska ulica šte. 8

Našim cenjenim odjemalcem!

Kakor smo Vas že ob priliki našega povabila obvestili, bomo razstavili na

X. JUBILEJNEM VELESEJMU V LJUBLJANI

od 29. maja do 9. junija 1930.

najmodernejših tiskalnih strojev kakor tudi potrebščin in drugo opremo za vso grafično industrijo.

Ob tej priliki hočemo pokazati našim cenjenim odjemalcem — zlasti onim gospodom, ki niso imeli prilike, da bi redno posečali Lipski sejem — najnovejše pridobitve na polju tiskarstva.

Predvsem moramo prav posebno poudariti — kar je brez dvoma jako važno —, da se vsi predmeti in stroji, preden se določijo za razstavo, natančno pregledajo in preizkusijo. Ta pregled in to preizkušnjo opravijo naši strokovnjaki, ki jih redno dvakrat na leto pošljamo na dobro znani in renomirani velesejem v Lipsko (sejem Bugra). Šele, ko se dobro prepričamo o izbornoosti in popolni vrednosti izuma tako glede na njegovo donosnost in preprostost mehanizma kakor tudi glede na priročnost in streglo ter na prvovrsten material, uvrstimo tako preizkušen stroj med predmete, ki so namenjeni za razstavo.

Na velesejnih, prirejenih v zadnjih letih, so v grafični tehniki vzbujali posebno zanimanje stroji, ki obratujejo popolnoma avtomatično. Zato bomo tudi na Ljubljanskem velesejmu razstavili v prvi vrsti popolno avtomatične stroje, in sicer od velikosti oblike četverke do velikosti 70×100 cm.

Razen različnih popolno avtomatičnih strojev pa bomo razstavili tudi nove konstrukcije posebno dobičkanosnih rezalnih, šivalnih in zgibalnih strojev ter strojev za luknjanje kakor tudi raznih drugih strojev. Vsi stroji bodo v pogonu, s čimer bo vsakemu posetniku velesejma omogočeno, da si na licu mesta ogleda ne le njih brezhibno izdelavo, temveč se tudi osebno prepriča o vseh prednostih razstavljenih strojev.

Seveda bodo v našem razstavnem oddelku bogato zastopani tudi lastni prvovrstni izdelki, kakor: omarniki (regali), uliti tiskalni valjarji, barve itd. Potrudili se bomo, da bo ta razstava kolikor mogoče v vsakem oziru popolna in zanimiva. Vsekako pa bo ta razstava največja in najvažnejša razstava grafičnih strojev v Jugoslaviji.

Da podamo našim odjemalcem kar najjasnejši vpogled v ogromni napredek nemške strojne industrije in da prikažemo to razstavo kolikor mogoče popolno, se v to svrhu ne bomo strašili nobenih stroškov. In ne v zadnji vrsti nam to narekuje tudi naša hvaležnost za trajno zaupanje, ki nam ga naši cenjeni odjemalci v veliki meri izkazujejo.

Tudi smo s tem, tako upamo, zadostili naši prav gotovo ne lahki nalogi, ki nam pripada kot posredovalcu med nemško strojno industrijo in našimi odjemalci.

V trdnem prepričanju, da bosta naš trud in naše stremljenje deležna Vašega zanimanja in razumevanja, pričakujemo prav obilne udeležbe.

Z velespoštovanjem

«CHROMOS» D. D.

LJUBLJANA

ZAGREB

